

De Buurtwacht. Naar een balans tussen instrumentalisering en autonomie van burgers in veiligheid (2014). M. van der Land (Vrije Universiteit Amsterdam). Verkenningen 69

Doelstelling

Het doel is om te achterhalen óf en hoe de politie op een constructieve manier samen kan werken met burgers die, althans in naam, actief de lokale publieke veiligheid willen verbeteren.

Onderzoeksvraag

Hoe manifesteren buurtwachten en daarop lijkende initiatieven van actieve burgers zich in Nederland en hoe gaat de politie met deze initiatieven en betreffende burgers om?

Methoden van onderzoek

- semigestructureerde interviews
- documentenanalyse

Samenvatting

De onderzoeker, die het aantal in Nederland actieve buurtwachten op circa 200/300, schat, kwam na een uitgebreide zoektocht 122 buurtwachten op het spoor en nam bij een aantal van hen – en personen uit hun ‘werkomgeving - semigestructureerde interviews af. Buurtwachten zijn burgers die vrijwillig een aantal uren per week een bijdrage leveren aan de veiligheid in hun wijk. Dat gebeurt meestal door een vorm van ‘patrouilleren’, meestal met meerdere personen. Tijdens dergelijke rondes worden misstanden gesignaleerd, jongeren aangesproken, zwerfvuil opgeruimd en contacten gelegd met buurtbewoners. In het rapport worden de verschillende taken uitgebreid toegelicht in aparte paragrafen over achtereenvolgens: preventie, opsporing-signalering, interventie en informeren-verbinden.

In alle onderzochte gevallen wordt door buurtwachten op de een of andere wijze samengewerkt met de overheid, bijvoorbeeld door de operationele regie bij de politie te leggen. Soms stelt de gemeente formele eisen aan buurtwachten, bijvoorbeeld door het verplicht stellen van een Verklaring Omtrent Gedrag. In vrijwel alle gevallen is er sprake van wisselwerking / samenwerking met de politie. Beide partijen tonen zich hier in het algemeen tevreden over. Volledig autonome buurtwachten zijn door de onderzoeker niet aangetroffen. De deelnemers zelf zijn zonder uitzondering positief over hun bijdrage aan de buurtveiligheid. Negatieve aspecten, zoals bijvoorbeeld eigenrichting, komen slechts beperkt voor. Vooral in gevallen waarin buurtwachten zichtbaar met preventie bezig zijn op straat (en dus niet alleen met signaleren), zijn gemeente en politie soms wel wat terughoudend over deze vorm van burgerinitiatief.

Op basis van de bevindingen worden een aantal condities geformuleerd, waaraan buurtwachten vanuit politieperspectief moeten voldoen. De politie:

- biedt ruimte maar bewaakt de wettelijke kaders
- bespreekt samen met de buurtwachten de mate van autonomie
- stelt samen met buurtwachten en burgers de prioriteiten vast
- maakt afspraken over het delen van informatie
- zorgt voor voldoende training.